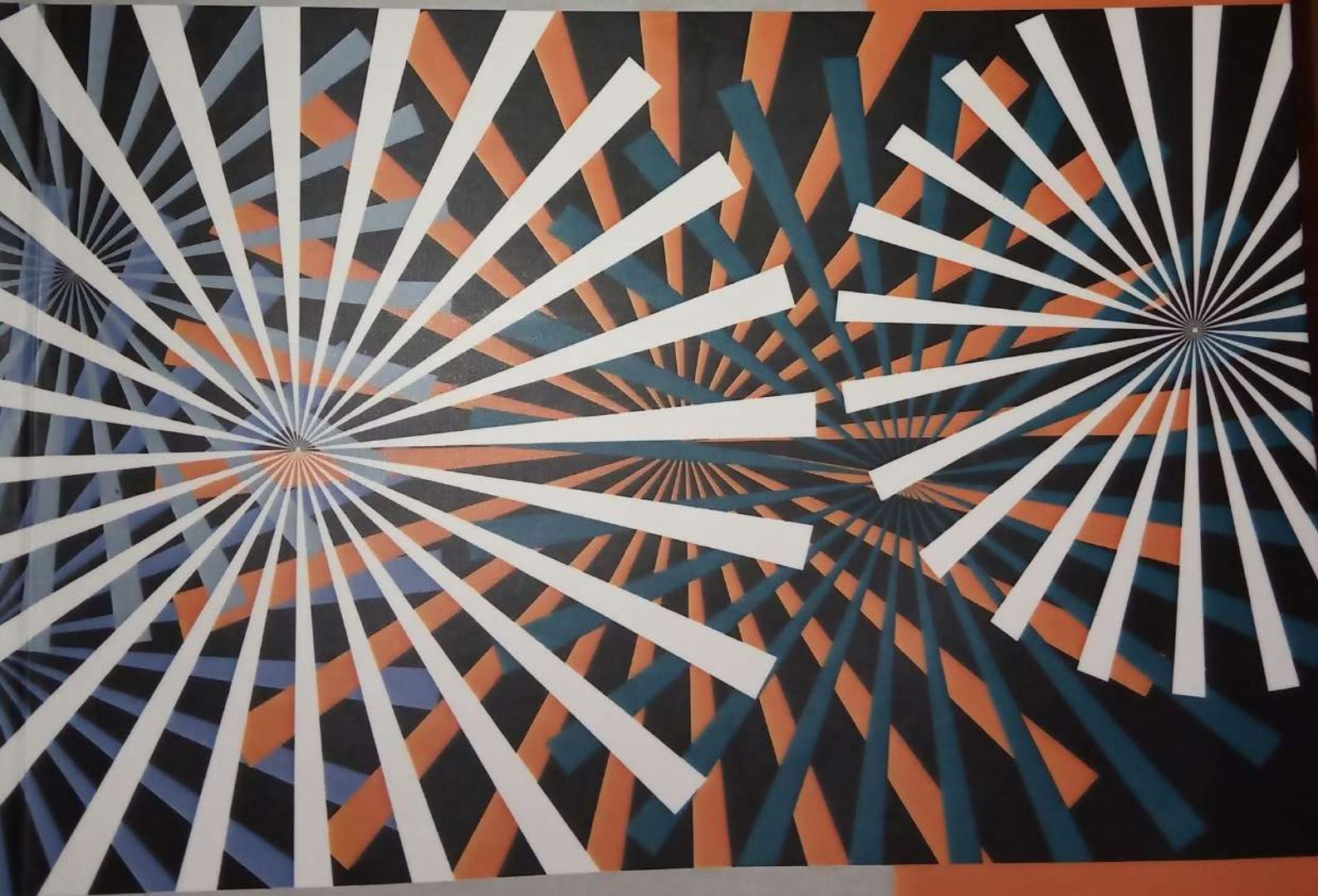

Н.Н. Кайранбаева

А1 деңгейі

ТҮРІК ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛДЕРІНЕ

арналған көмекші
оқу құралы

КАЗАК
УНИВЕРСИТЕТИ
БАСПАҒЫ

ӘОЖ 811.512 (075)
КБЖ 81.2.Тур-Ағыл-923
К 23

*Баспаға Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
шығыстану факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесінің шешімімен ұсынылған
(№4 хаттама 16 сәуір 2019 жыл)*

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының кандидаты, доцент **З. Шадкам**
филология ғылымдарының кандидаты **Э.З. Дулаева**

Кайранбаева Н.Н.

К 23

Түрік және ағылшын тілдеріне (А1 деңгейі) арналған көмекші оқу құралы / Н.Н. Кайранбаева. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 64 б.

ISBN 978-601-04-4098-2

Түрік және ағылшын тілдеріне (А1 деңгейі) арналған көмекші оқу құралы жоғары оқу орындарының екі шет тілі, түркітану, шетел филологиясы, шығыстану мен аударма ісі мамандықтары бойынша Базалық шығыс тілі, Практикалық түрік тілі, Түрік тілінің морфологиясы, Оқитын шығыс тілінің практикалық курсы, Базалық шет тілінің практикалық грамматикасы атты пәндерін оқып жатқан студенттерге, сонымен қатар түрік пен ағылшын тілдерін өз бетімен үйренушілерге арналған.

Оқу құралында түрік пен ағылшын тілдерінің салғастырмалы грамматикасы кестелер түрінде берілген. Сонымен қатар төрт тілді қамтитын актив сөздік қосымша ақпарат ретінде ұсынылған.

ӘОЖ 811.512 (075)
КБЖ 81.2.Тур-Ағыл-923

ISBN 978-601-04-4098-2

© Кайранбаева Н.Н., 2019
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2019

Қазіргі з
ғары деңгейі
биіктеп бар
стан халқы
үштілділікті
шығарған д
тардың 20
геру, білу
адамның
өлемде біз
тан да ола
алатын бо
өздерін «
жатырмы

Шетел
телде біл
ректоры
тан да е
Осыған
де, қазір

Түр
ші құра
кесте т
шелікт

Он

қылы

ағылш

түрде

рын ж

К

нің «

рады

айыр

КІРІСПЕ

Қазіргі заманда ғылым мен технология шапшаң дамып, жоғары деңгейге жетті. Соған сай халықтың сана өркениеті өрістеп биіктеп барады. ҚР Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқына арнаған жыл сайынғы дәстүрлі жолдауында: «Біз үштілділікті дамыту қарқынын үдетіп отырмыз. Бұл – ойдан шығарған дүние емес, қажеттілік. Қазірдің өзінде қазақстандықтардың 20 пайызы ағылшын тілін меңгерді. Яғни үш тілді меңгеру, білу – бұл жаһандық әлемге жолдама деген сөз. Бұл – адамның өмірдегі табыстылық, жетістік принципі. Жаһандық әлемде біздің балаларымыз «Планета азаматы» болады. Сондықтан да олар әлемнің кез келген өңірінде жұмыс істеп, күнін көре алатын болады. Яғни бүгінгі күрделі әлемде біздің балаларымыз өздерін «судағы балықтай» сезінуі керек, біз соған жағдай жасап жатырмыз», – деді.

Шетел тілдерін білу, оларды жоғары деңгейде меңгеру, шетелде білім алып, өз отанымызға абыройлы қызмет ету – ҚазҰУ ректорының негізгі мақсаттары екені бәрімізге мәлім. Сондықтан да әрбір студент бірнеше тілдерді қатар алып жүруі тиіс. Осыған орай, екі не одан да көп тілдерді үйрену қиын болғанмен де, қазіргі таңда әрбір студент үшін оның мүмкіндігі орасан зор.

Түрік және ағылшын тілдеріне (А1 деңгейі) арналған көмекші құрал – түрік тілімен қатар, ағылшын тілінің грамматикасын кесте түрінде салғастырып, төрт тілдің лексикологиялық ерекшеліктерін қамтитын көмекші оқу құралы.

Оның басты мақсаты:

- ағылшын тілі мен түрік тілінің грамматикасын кесте арқылы салғастыра отырып, оны қазақ аудиториясына жеткізу;
- түрік тілі оқытушылары үшін ағылшын тілін, керісінше ағылшын тілін жетік білетіндер үшін түрік тілін тез әрі тиімді түрде түсінуге мүмкіндік беру;
- екі тілдің бастапқы деңгейі бойынша жалпы сөздік қорын жетілдіріп, қайталап тұру.

Көмекші құрал түрік тілінің А1 деңгейі мен ағылшын тілінің «Elementary» деңгейі негізінде жасалған тақырыптардан тұрады. Онда екі тілдің жеке грамматикалық ұқсастықтары мен айырмашылықтары көрсетіліп, әрбір тақырыпқа түрлі мысалдар

мен олардың аудармасы берілген. Жалпы алғанда, көмекші оқу құралы құрамында он төрт негізгі тақырып қолға алынды. Кейбір тақырыптардың ерекшеліктері ескертулер арқылы түсіндірілген.

Көмекші оқу құралының соңында ағылшын мен түрік тілдерін тез меңгеру мақсатында сөздік берілген. Сөздік 300-ден астам зат есім, 100-ге жуық сын есім және 170-ке таман етістіктен тұрады. Сонымен қатар студенттің сөз қорын тез арада жетілдіріп, байыту мақсатында сын есімдер мен етістіктердің синонимдері және антонимдерімен топтастырдық. Сөздіктің ең басты ерекшелігі – оның төрт тілде берілуінде. Сондықтан осы көмекші құралды қазақ тобындағы студенттермен қатар, орыс тобындағы студенттер де қолдана алады.

Түрік және ағылшын тілдеріне арналған көмекші құрал студенттің өздігінен үйренуге, тіл жағынан жетілдіруіне арналған, сабақ пен емтиханға дайындық оқу құралы бола алады.

Ұсынылған кітаптағы грамматикалық материалдардың жүйелі түрде берілуі екі шет тілі грамматикасын дұрыс пайдалану, яғни қатесіз сөйлеу, сөйлем құрастыру, жазу және өз ойын ағылшын тілінде жеткізуге мүмкіндік туғызатыны сөзсіз.

Ұсынылып отырған қосымша оқу құралын жазу барысында түрік тілші ғалымдарының, Түркия Республикасының Түрік тілін үйрету орталығы (TÖMER) жүйесі бойынша, оқыту теориясына, тіл үйрену жүйесіне және ағылшын тілінің Кембридж университетінің баспасының (Cambridge University Press) негізгі еңбектері мен сөздіктеріне сүйендік.

Осы оқу құралы бірінші курс студенттеріне шет тілдерін тез әрі өнегелі түрде үйренуіне зор үлес қосатындығына, орыс және қазақ тілдерін бастапқы дейгейінен бастап үйреніп жатқан түрік студенттерге де өз пайдасын тигізетініне сенеміз.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	3
1. Түрік-ағылшын тілдеріндегі нақтылайтын жұрнақ және артикль қызметі	6
2. Түрік-ағылшын тілдеріндегі көптік жалғаулар	7
3. Түрік-ағылшын тілдеріндегі болымды және болымсыз сөйлемдер	9
4. Түрік-ағылшын тілдеріндегі сан есімдер	10
5. Түрік-ағылшын тілдеріндегі тәуелдік жалғау	12
6. Түрік-ағылшын тілдеріндегі жіктік жалғау	14
7. Түрік-ағылшын тілдеріндегі септіктер	16
8. Түрік-ағылшын тілдеріндегі нақ осы шақ	17
9. Түрік-ағылшын тілдеріндегі ауыспалы осы шақ	21
10. Түрік-ағылшын тілдеріндегі жедел өткен шақ	25
11. Түрік-ағылшын тілдеріндегі айғақсыз өткен шақ	28
12. Түрік-ағылшын тілдеріндегі келер шақ	31
13. Түрік-ағылшын тілдеріндегі мүмкіндікті білдіретін көмекші етістік	34
14. Түрік-ағылшын тілдеріндегі рай категориясы	37
Түрікше-қазақша-орысша-ағылшынша актив сөздік (А1-деңгей)	38
1. Танысу, амандасу	38
2. Туыстық қарым-қатынасқа арналған	39
3. Киімдер	40
4. Тұрмыс заттары	41
5. Тағам атаулары	43
6. Жануарлар	45
7. Табиғат атаулары	46
8. Мекен үстеулері	49
9. Мамандықтар	50
10. Сын есімдер	51
11. Етістіктер	56
Библиографиялық тізім	62